

Loris Benassi

SKI-LIFT NA MORU U FUNKCIJI PROGRAMA TURISTIČKE PONUDE GRADA POREČA

1. UVOD

Skijanje na vodi vrlo je atraktivna sportsko-rekreacijska aktivnost koja diljem svijeta okuplja više milijuna poklonika. Od svojih početaka 1922. godine kada je Ralph Samuelson, tada devetnaestogodišnji mladić iz Lake Cityja u Minnesoti (SAD) izveo prvu prezentaciju skijanja na vodi, do današnjih dana, skijanje se razvilo i proširilo na sve kontinente. Sve do 80-ih godina prošlog stoljeća skijalo se isključivo uz pomoć plovila što je onemogućavalo široj populaciji bavljenje ovim sportom. Tada se počinju otvarati prvi *ski-liftovi* (vučnice) na kojima može skijati nekoliko skijaša istovremeno. Pojavom *ski-liftova* skijanje na vodi postaje znatno pristupačnije i dostupnije većem broju ljudi što je za posljedicu imalo veću popularizaciju, posebno kod mlađih skijaša. Danas u svijetu postoji oko 300 *ski-liftova* (*cable parks*) od čega u Europi preko 100. Tim brojkama nisu pridodani mali sistemi *ski-liftova* sa samo dva stupa koji se u posljednje dvije godine mogu naći na tržištu, a već ih je izgrađeno stotinjak. Skijanje na vodi u svijetu koristi više od tri milijuna rekreativaca, a natjecanja profesionalaca organiziraju se na svim kontinentima.

U našoj zemlji djeluje unutar Hrvatskog saveza za skijanje na vodi 12 registriranih klubova, a polovica od njih bavi se *wakeboardingom* s prosječno 60-ak natjecatelja (prema podacima HSSV, 2011). Osim u klubovima skijati i daskati (*bordati*) na vodi moguće je u velikom broju sportskih centara smještenih diljem jadranske obale koji u svojoj ponudi nude dotične programe te na tri vučnice (*ski-lifta*) na moru. Njihove su lokacije u Poreču te na otocima Krku i Pagu. Broj rekreativaca koji godišnje koriste usluge programa samo u navedenim *ski-lift* centrima (prema podacima istih) kreće se između 25 i 30 tisuća.

Najstariji je među njima *ski-lift* u turističkom naselju Zelena laguna (uvala Molindrio) u Poreču izgrađen još 1990. godine (Vuković, 2007). Ponuda skijanja na moru iza motornog plovila u Poreču postoji od 1957. godine, dakle od samog početka ozbiljnijeg razvoja turizma na Poreštini. S godinama se otvarao sve veći broj sportskih centara koji su u svojoj ponudi imali skijanje na moru. Iz potrebe da se zadovolji sve brojnije korisnike takvog oblika sportsko-rekreacijske aktivnosti, otvorena je prva vučnica na moru u ondašnjoj državi. Njezino otvaranje nije predstavljalo samo novi sadržaj aktivnosti na moru i iskorak u turističkoj ponudi Poreča već priliku

za još širom popularizacijom skijanja i daskanja među lokalnim stanovništvom i gostima iz okruženja. Dosadašnja iskustva u Hrvatskoj, posebno u Istri, kao i u drugim razvijenim receptivnim turističkim zemljama pokazala su da ulaganje u razvoj sportskog turizma pridonosi unapređenju ukupne kvalitete turizma (Bartoluci i sur., 2013).

Poznato je da skijanje na vodi, a posebno daskanje na vodi, kod velikog broja svojih aktivnih poklonika predstavlja i osnovni motiv dolaska u turističke destinacije koje nude takvu mogućnost sportsko-rekreacijske aktivnosti. Prema Bartoluciju i sur. (2004) upravo je motiv sporta i rekreacije zastupljeniji u predsezoni i posezoni te će sadržaji ovakvog tipa ponude značajno utjecati u ublažavanju sezonskog karaktera turizma.

2. CILJ I METODE RADA

Prezentirati ponudu i potražnju programa *ski-lifta* u Poreču s ciljem dobivanja informacija o zainteresiranosti domaćih i stranih gostiju za različite programe skijanja i daskanja na moru.

Uzorak ispitanika činila su 87 korisnika i 38 korisnica usluga *ski-lifta* u dobi od 9 do 53 godine kod muškog spola i od 11 do 52 godine kod ženskog spola. Istraživanje je provedeno od 14. do 28. kolovoza 2011. godine. U istraživanju je upotrijebljen anonimni anketni upitnik s dvanaest pitanja na više europskih jezika (engleski, njemački, talijanski, slovenski, ruski i hrvatski). Prva tri vezana su za demografske i osobne podatke: spol, dob i zemlja porijekla. Sedam je pitanja vezano za skijanje na vodi: njihovo znanje, iskustvo, vrstu i način. Posljednja su dva pitanja vezana za *ski-lift*: motiv dolaska i njegovu ocjenu. Na postavljena pitanja anketnog upitnika odgovarano je upisivanjem odgovora ili zaokruživanjem jednog od ponuđenih odgovora.

3. ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA

Ski-lift centar otvara svoja vrata početkom travnja i otvoren je do konca listopada. Tijekom predsezone i posezone (travanj, svibanj i listopad) radi petkom, subotom i nedjeljom od 10 do 18 sati, a u sezoni (lipanj, srpanj i kolovoz) svakim danom od 10 do 22 sata. Ukoliko postoji interes grupa većih od deset osoba i ovisno o vremenskim prilikama vučnica radi i tijekom cijele godine.

Centrom dominira vučnica za skijanje na moru dužine 650 metara, razvučena na četiri stupa visine devet metara. Brzina koju ostvaruje vučnica prevozeći skijaše kreće se od 30 do 58 kilometara na sat. Na vučnici postoji sedam priključaka koji

moгу primiti po dva skijaša istovremeno što omogućuje maksimalnu nosivost za četrnaest skijaša. U praktičnim uvjetima najčešće istovremeno skija od sedam do devet korisnika. Unutar poligona *ski-lifta* smještene su tri skakaonice za skokove udalj i *trick-ove*, jedna zabavna kutija (*fun box*) koja sadrži klizač, skakaonicu i zid vozača te slalom staza.

U ski centru nude se razni programi i usluge koje mogu zadovoljiti potrebe velikog broja posjetitelja kao što su: skijanje na moru (uz plaćenu kartu korisnik dobiva sigurnosni prsluk) za dvije ili jednu (mono) skiju, *kneebord*, *trickski* ili tanjur, mogućnost iznajmljivanja opreme za daskanje/*bordanje* (*wakeboard*), surfanje na dasci (*surfboards*), *wakeskis* i slobodno skijanje (*freestyleboards*), iznajmljivanje odijela te korištenje usluga učitelja. Karte je moguće kupiti za godišnje korištenje, za 50 krugova koju najčešće koriste iskusniji korisnici, za 5 krugova te karte za cjelodnevno korištenje, za poludnevno korištenje, za dva sata vožnje i jedan sat vožnje. Cijene se kreću od 4000 kuna za godišnju kartu, 1300 kuna za tjednu, 300 kuna za 50 krugova do 50 kuna za 5 krugova. Iako je točne podatke teško utvrditi, prema procjeni voditelja centra, *ski-lift* u radnoj sezoni preveze ukupno oko 7000 korisnika/ca koji naprave preko 2,5 milijuna krugova. Centar svaku godinu organizira dva slalom natjecanja u skijanju, jedno državnog i jedno međunarodnog karaktera te dva *wakeboard* i *wakeskate* natjecanja u sklopu Europskog i Svjetskog *tour-a* u suradnji s domaćim i svjetskim skijaškim i *wakeboard* savezom. Tijekom turističke sezone za goste, posjetitelje i svoje članove centar organizira dvije rekreativne zabave, „Feštu od skijanja“ i „Retro party“ na kojoj svi skijaju uz prigodne kostime i pratnju glazbe iz 60-ih, 70-ih i 80-ih godina prošlog stoljeća.

4. REZULTATI I RASPRAVA

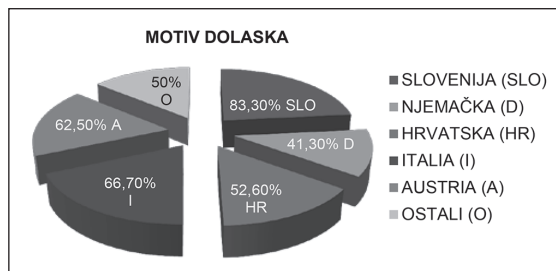
Analiza dobivenih podataka pokazuje da najveći broj korisnika/ca *ski-lifta* koji su ispunili anketni upitnik u vremenu od 14. do 28. kolovoza 2011. godine dolazi iz Slovenije (39,2%), zatim iz Njemačke (23%), Hrvatske (15,2%), Italije (9,6%), Austrije (6,4%) te ostalih država (6,4%). S obzirom na blizinu *ski-lifta* i vrlo dobru prometnu infrastrukturu prema susjednim zemljama podaci nimalo ne začuđuju, posebno u odnosu na Sloveniju i Austriju kojima je ova lokacija najbliža vučnica na moru. Ostali korisnici kako je prikazano u tablici 1 dolaze iz Rusije (2,5%), Makedonije (1,6%) te Belgije, Češke i Bosne i Hercegovine (0,8%).

Tablica 1. Broj korisnika/ca ski-lifta prema državama iz kojih dolaze

R. br.	Država	Broj	%
1.	Slovenija	49	39,2
2.	Njemačka	29	23
3.	Hrvatska	19	15,2
4.	Italija	12	9,6
5.	Austrija	8	6,4
6.	Rusija	3	2,5
7.	Makedonija	2	1,6
8.	Belgija	1	0,8
9.	Češka	1	0,8
10.	BiH	1	0,8
Ukupno	10	125	99,9

Na otvorenim prvenstvima Hrvatske prema podacima Hrvatskog saveza za skijanje na vodi vrlo često broj natjecatelja/ica iz Slovenije premašuje broj domaćih što govori o popularnosti i brojnosti skijaša/daskaša kod naših zapadnih susjeda. Od 49 anketiranih skijaša/daskaša iz Slovenije čak 40 je navelo da je skijanje na *ski-liftu* bilo motiv njihova dolaska u Poreč.

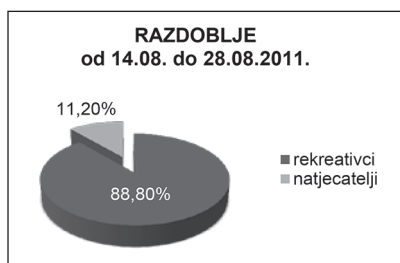
Kako je već istaknuto, zbog blizine destinacije gosti iz Slovenije posebno koriste produžene vikende za dolazak na njima najbliži *ski-lift* na moru. U buduću bi sve vučnice na vodi u Hrvatskoj trebale još intenzivnije promovirati svoje programe na slovenskom tržištu. Osim gostiju iz Slovenije i korisnici većine ostalih zemalja su kao motiv dolaska u Poreč naveli skijanje na vučnici. Među 121 anketiranim koji su odgovorili na pitanje, za 65,3% korisnika motiv dolaska na porečku rivijeru bilo je skijanje na *ski-liftu* (graf 1). Jedino je kod gostiju iz Njemačke veći broj onih kojima motiv dolaska u Poreč nije bio *ski-lift*. Naime, od 23 ukupno anketirana njih 12 je odgovorilo potvrdno, a 17 negativno.

Graf 1. Prikaz korisnika/ca u postocima čiji je motiv dolaska u Poreč bilo korištenje usluga *ski-lifta*

Razlog ovakvih odgovora između ostalog leži u mogućnosti korištenja brojnih (58) *ski-lift* parkova koji postoje diljem Njemačke. To potkrepljuju i u odgovorima na pitanje o iskustvu skijanja uz pomoć motornog plovila. Naime, za razliku od korisnika iz drugih zemalja imaju najmanje iskustva. Čak 77,8% ispitanih koji dolaze iz Njemačke nisu nikada koristili usluge motornog plovila, za razliku od 60% ostalih koji jesu. Prema ostvarenim rezultatima na brojnim europskim i svjetskim prvenstvima te drugim međunarodnim natjecanjima Njemačka je jedna od najvećih europskih sila, posebno u klasičnom skijanju.

Većina anketiranih prema razlici u spolu je muškog roda (69,6%), najmlađi je imao 9 godina, a najstariji 53 godine. Kod ženskog udjela (30,4%) najmlađa korisnica imala je 11 godina, a najstarija 52 godine. Na pitanje jesu li rekreativci ili natjecatelji, čak 103 ili 88,8% ispitanih izjasnili su se kao rekreativci, natjecatelja je bilo 13 ili 11,2% (graf 2). Kako u vremenu kada je istraživanje provedeno na *ski-liftu* nije bilo nikakvih službenih natjecanja, dobiveni rezultat u korist rekreativaca oslikava omjer tijekom najvećeg dijela turističke sezone.

Graf 2. Omjer rekreativaca i natjecatelja (korisnika *ski-lifta*)

Muškom je spolu prema podacima ispitanika prosječno iskustvo skijanja/daskanja na vodi/moru 4 (3,95) godine, od čega 38,2% ima iskustvo manje od godine dana (od jednog kruga, jednog dana do nekoliko mjeseci). Najviše iskustva imaju Talijani (8,5 god), zatim Hrvati (6,8 god) i Slovenci (3,5 god). Raspon iskustva je od jednog kruga do 22 godine koliko je naveo jedan hrvatski skijaš na jednoj (mono) skiji. Prosječno iskustvo skijanja/daskanja na vodi/moru kod ženskog spola je malo više od 2 godine. Ukupno 16 ispitanica (41%) ima iskustvo manje od godine dana, najčešće iskustvo od jednog dana. Kao i kod muške populacije najviše među ženskim spolom ima 29-godišnja Hrvatica s 15 godina iskustva na svim programima.

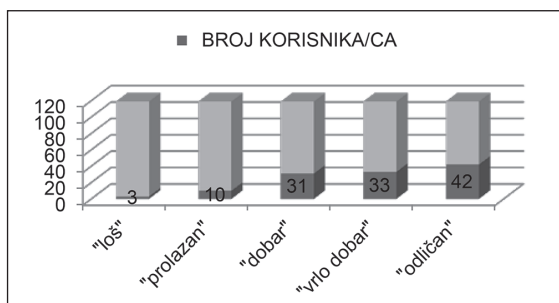
Korisnici su na pitanje kako bi ocijenili vlastito znanje (skijanja, daskanja i sl.) uz pomoć vučnice na petstupanjskoj skali samoprocjene zaokružili sljedeće: a) „ne znam“ 11,3%, b) „loše“ 11,3%, c) „dobro“ 34,1%, d) „vrlo dobro“ 22,7% i e) „odlično“ 20,3% (tablica 2).

Tablica 2. Vlastita procjena znanja skijanja/daskanja na vučnici

Skala samoprocjene	Država						Ostale države (BiH, Rusija, Češka, Makedonija, Belgija)	Ukupno	%
	Hrvatska	Italija	Slovenija	Austrija	Njemačka				
a) „Ne znam“	1	0	6	0	6	1	14	11,3	
b) „Loše“	1	0	7	1	4	1	14	11,3	
c) „Dobro“	9	2	16	3	8	4	42	34,1	
d) „Vrlo dobro“	4	7	10	2	5	0	28	22,7	
e) „Izvršno“	3	3	9	2	6	2	25	20,3	

Poznato je da većina početnika i lošijih skijaša koristi dvije skije (combo skije) za skijanje iza motornog plovila i na vučnici, dok oni iskusniji preferiraju jednu skiju (mono skija) ili ostala sredstva kao što su *wakeboard*, *wakeskis*, *freestyleboards* i slično. Prema dobivenim podacima i priličan broj anketiranih koristio je tijekom boravka u ski centru usluge više ponuđenih programa, posebno mono skijanje, *combo* skijanje i *wakeboard*. Najzastupljeniji su bili korisnici u daskanju 58,4%, zatim skijanju na dvije skije 48% te skijanju na jednoj skiji 28%. Osim zadovoljstva koji su imali skijaši i daskaši rekreirajući se tijekom vožnje na vučnici, korist je imao i sam ski centar, prvenstveno financijsku jer je 45,1% od 122 anketirana korisnika, potrebnu opremu iznajmio. Ostali korisnici, njih 54,9% potvrdno se izjasnilo na pitanje posjeduju li osobnu opremu za skijanje/daskanje na vodi/moru.

Na posljednje pitanje anketnog upitnika korisnici su davali ocjenu cjelokupnom ski centru koja se odnosila na rad vučnice, kvalitetu ponuđenih programa, cijene usluga i rad osoblja. Od 119 ispitanika koji su zaokružili jedan od pet ponuđenih odgovora dobili smo sljedeće podatke prikazane u postocima: a) „loš“ 2,5%, b) „prolazan“ 8,4%, c) „dobar“ 26%, „vrlo dobar“ 27,7% i e) „odličan“ 35,3% (graf 3).

Graf 3. Prikaz ocjena anketiranih korisnika ski centra

Možemo zaključiti kako su korisnici zadovoljni radom ski centra s obzirom na to da je 90% dobrih ocjena, a svega 10% loših i prolaznih. U budućnosti je potrebno zadržati visok postotak zadovoljnih gostiju i svesti one manje zadovoljne na najmanju moguću razinu. To će se prvenstveno postići neprestanim ulaganjima u osuvremenjivanju vučnice, stručnosti osoblja, kvalitetu ponuđenih programa i cjelokupne ponude centra te brigom za zaštitu okoliša.

5. ZAKLJUČAK

Anketni upitnik proveden je na uzorku od 125 korisnika/ca *ski-lifta* u Poreču tijekom druge polovice kolovoza 2011. godine. Među njima većinu čine strani gosti (>83%) iz devet europskih zemalja (Slovenije, Italije, Njemačke, Austrije, BiH, Makedonije, Belgije, Češke i Rusije). Preko 65% ispitanih, među kojima prednjače gosti iz Slovenije, navelo je *ski-lift* kao motiv dolaska u Poreč na aktivni odmor.

Ski centar, kao atrakcija na moru značajno doprinosi turističkoj destinaciji Poreča i istarskog poluotoka. Svojim programima oplemenjuje ponudu sportsko-rekreativnih sadržaja i znatno produljuje turističku sezonu, posebno vikendima. Većina posjetitelja pozitivno je ocijenila cjelokupnu djelatnost centra koji godišnje preveze preko 7000 zadovoljnih skijaša/daskaša iz zemlje i inozemstva.

Zajedno s porečkim *ski-liftom* i preostale dvije vučnice na moru u našoj zemlji provode slične programe pretežno za strane korisnike. Kako popularnost ovakvim sportskim aktivnostima iz godine u godinu raste, otvara se potreba za izgradnjom još koje vučnice. Ljepota Jadranskog mora i razvedenost naše obale omogućavaju razvoj ovakvih programa u turističke i sportske svrhe. Možemo zaključiti kako vučnice na moru podižu kvalitetu življenja, pridonose dolasku većeg broja gostiju i proširuju turističku ponudu u Hrvatskoj.

6. LITERATURA

1. Bartoluci, M. i sur. (2004) *Menadžment u sportu i turizmu*. Zagreb: Kineziološki fakultet i Ekonomski fakultet Zagreb..
2. Bartoluci, M., Škorić, S. i Šindilj, M. (2013) Modeli organizacije i kvaliteta sportsko-rekreacijskog turizma u Istri. U: Findak, V. (ur.): *Zbornik radova 22. ljetne škole kineziologa Republike Hrvatske*, Poreč 25. – 29. lipanj, 86-92. Hrvatska: Zagreb, Hrvatski kineziološki savez.
3. Hrvatski savez za skijanje na vodi (2011) *Klubovi, Skijanje, Wakeboard*. www.hssv.hr
4. Internet stranica: www.cablewakeboard.net (skinuto s mreže u listopadu)
5. Internet stranica: www.cable-pag.com (skinuto s mreže u rujnu)

6. Internet stranica: www.skiliftporec.com (skinuto s mreže u rujnu)
7. Internet stranica: www.wakeboarder.hr (skinuto s mreže u rujnu)
8. Oreb, G. (1997). *Nautika i vodeni sportovi*. Zagreb: Fakultet za fizičku kulturu.
9. Vuković, B. (2007). *Plava laguna 1957. – 2007*. Poreč: Plava laguna.